

Nr 43.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket; given Stockholms slott den 11 februari 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

G. E. Sträng.

Sammanfattning.

Antalet i den jordbruksekonomiska undersökningen deltagande jordbruk föreslås utökat. Vidare förordas vissa smärre ändringar av gällande bestämmelser om statsbidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket. I samband härmed föreslås, att de nuvarande anslagen till Befrämjande av mindre jordbruk: Ordnad bokföring vid mindre jordbruk samt Jordbruksekonomisk undersökning skola sammanföras till ett anslag, benämnt Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket. Under sistnämnda anslagsrubrik äskas ett anslag av 376 000 kronor.

Frågan om den framtida organisationen av ifrågavarande verksamhet upptages ej i detta sammanhang.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 februari 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng.

Inledning.

Under anslagsrubrikerna Befrämjande av mindre jordbruk: Ordnad bokföring vid mindre jordbruk samt Jordbruksekonomisk undersökning ha för innevarande budgetår anvisats reservationsanslag av 12 000 respektive 265 300 kronor (prop. nr 32; r. skr. nr 310). Beträffande bestämmelserna om anslagens användning hänvisas till statsliggaren s. 770.

I årets statsverksproposition (IX H. T. p. 59) har Kungl. Maj:t på min hemställan föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1949/50 beräkna anslag å oförändrade belopp till berörda ändamål.

Genom beslut den 18 juli 1947 uppdrog Kungl. Maj:t åt statens livsmedelskommission och lantbruksstyrelsen att gemensamt verkställa utredning rörande de åtgärder, som borde vidtagas för att utvidga underlaget för den jordbruksekonomiska undersökningen och för att ett fullt tillförlitligt räkenskapsmaterial skulle kunna erhållas, samt rörande det sätt på vilket bearbetningen av materialet borde ske. Vid utredningen skulle beaktas vad i propositionen nr 75 till sagda års riksdag angående riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitiken m. m. ävensom i särskilda utskottets däröver avgivna, av riksdagen godkända utlåtande nr 2 i ämnet anförts.

Utredningsarbetet har utförts av en särskild delegation, i vilken förutom lantbruksstyrelsen och livsmedelskommissionen även Sveriges lantbruksförbund varit företrätt. Delegationen har utgjorts av ordföranden i statens livsmedelskommission, hovrättsrådet O. A. V. Söderström, tillika ordförande, byråchefen i lantbruksstyrelsen E. A. Granström och direktören i Sveriges lantbruksförbund A. H. Stensgård.

Delegationen har den 24 januari 1949 till lantbruksstyrelsen och statens

livsmedelskommission överlämnat en promemoria angående bokföringsverksamheten på jordbrukets område. Vid promemorian har fogats ett särskilt yttrande av direktören Stensgård.

Med skrivelse den 1 februari 1949 ha statens livsmedelskommission och lantbruksstyrelsen överlämnat sagda promemoria samt hemställt, att åtgärder för att utvidga bokföringsverksamheten inom jordbruket måtte vidtagas i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som förordats i promemorian. Särskilda yttranden ha avgivits inom livsmedelskommissionen av ledamöterna D. Svenson och G. Carlsson samt inom lantbruksstyrelsen av ledamoten E. Sjölander.

Jag torde härefter få redogöra för det huvudsakliga innehållet av de framlagda förslagen. Då, såsom jag i det följande kommer att närmare utveckla, vissa av dessa icke torde böra prövas i nu förevarande sammanhang, kommer jag därvid att utförligare ingå endast på de delar av desamma, som nu synas böra upptagas till behandling.

Promemorian.

Delegationen har till en början uppehållit sig vid frågan om *den framtida omfattningen av den statsunderstödda bokföringsverksamheten inom jordbruket*. Härvid ha först lämnats vissa uppgifter beträffande den nuvarande omfattningen av sagda verksamhet. Enligt dessa hade för bokföringsåret 1946/47 — vilket vore det sista för vilket fullständiga uppgifter förelåge — räkenskapsutdrag från sammanlagt 1 889 brukningsdelar bearbetats. Detta antal motsvarade 0,58 procent av landets samtliga brukningsdelar med över 2 hektar åker. Arealen jordbruksjord vid de egendommar, som deltagit i bokföringsverksamheten, utgjorde emellertid 2,5 procent av hela åkerarealen vid brukningsdelar med mer än 2 hektar åker. Kring sistnämnda procenttal förefunnes betydande variationer. Å Skånes och Hallands slättbygder innefattades sålunda 7 procent av åkerarealen i bokföringsmaterialet, under det att i norra Sverige endast 0,6 procent av åkerarealen tillhörde brukningsdelar, som deltog i bokföringsverksamheten. En väsentlig skillnad i fråga om anslutningen funnes även mellan brukningsdelar av olika storlek. Anslutningen vore nämligen ytterst ringa bland småbruken, medan 8,5 procent av brukningsdelarna med mer än 50 hektar omfattades av bokföringsverksamheten. Av nämnda 1 889 brukningsdelar hade 1 230 deltagit i den särskilda representativa jordbruksekonomiska undersökningen, medan 659 utgjorts av brukningsdelar, vilka varit anslutna till bokföringsbyråer utan att deltaga i sagda undersökning.

Härefter har delegationen uttalat att det, även om bokföringsverksamheten vunnit ökad utbredning inom jordbruket under senare år, måste fastslås, att den nuvarande omfattningen icke vore tillräcklig för att närmare belysa vare sig de ekonomiska förhållanden, under vilka jordbruket i olika delar av landet arbetade, eller de varierande förutsättningar, som funnes

vid brukningsdelar av olika storlekar. En utvidgning av bokföringsverksamhetens omfattning framstode med hänsyn därtill såsom synnerligen angelägen. Så vore framför allt förhållandet till följd av den betydelse, som framdeles avsetts skola tillmätas bokföringsresultaten från de i verksamheten deltagande jordbruket vid avvägningen av statens prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Även ur många andra synpunkter syntes det önskvärt, att bokföringen skulle vinna ökad utbredning inom jordbruket. För den enskilde jordbrukaren utgjorde bokföringen ett värdefullt hjälpmedel vid jordbruksdriftens planläggning och anpassning till förhandenvarande förutsättningar. För den jordbruksekonomiska och agrarpolitiska forskningen samt för undervisningen i lantbruksekonomi vid jordbrukets undervisningsanstalter ävensom för den allmänna undervisnings- och upplysningsverksamhet på förevarande område, som bedreves av hushållningssällskapen, utgjorde vidare det material, som ställdes till förfogande genom bokföringsverksamhet, en mycket värdefull tillgång.

Vad särskilt angår bokföringsresultatens betydelse för utformningen av de prisreglerande åtgärderna på jordbrukets område har delegationen bland annat anfört följande.

Dåvarande chefen för jordbruksdepartementet uttalade i proposition nr 75 till 1947 års riksdag angående riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitikerna att storleken av det statliga prisstödet åt jordbruket lämpligen borde bestämmas genom uppgörande av typjordbrukskalkyler för vissa storleksgrupper och jordbruksområden. Härvid borde faktiska siffror införskaffas rörande produktionskostnader och inkomster vid ett antal jordbruk, vilka utvalts så, att de genomsnittligt motsvarade de i propositionen behandlade basjordbruket. Med hänsyn till den betydelse, dylika typjordbrukskalkyler finge vid avvägningen av det allmänna prisstödet, vore det av vikt, att det material, på vilket de skulle grundas, vore tillräckligt omfattande och tillförlitligt. Det antal jordbruk i den närmast berörda storleksgruppen, 10—20 hektar, vilka genom deltagande i den jordbruksekonomiska undersökningen hade en fullständig inkomst- och kostnadsredovisning, vore särskilt i vissa delar av landet alltför litet, för att deras driftsresultat skulle kunna läggas till grund för dylika kalkyler. Det vore därför angeläget, att en utvidgning av underlaget för densamma snarast komme till stånd.

Vad departementschefen sålunda anfört gav enligt särskilda utskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 2 i ämnet ej utskottet anledning till erinran. Såsom framgår av detta uttalande, är det i synnerhet angeläget att få till stånd en utökning av antalet bokförande brukningsdelar i storleksgruppen 10—20 hektar åker. Förutom nämnda storleksgrupp, vilken inrymmer de s. k. basjordbruket, synes det emellertid önskvärt, att ökad anslutning till bokföringsverksamheten jämväl vinnes inom den storleksgrupp, som omfattar de närmast större jordbruket, d. v. s. sådana med en åkerareal av 20—30 hektar. Under bokföringsåret 1946/47 omfattade den jordbruksekonomiska undersökningen bland annat 368 brukningsdelar i förstnämnda och 196 i sistnämnda storleksgrupp. Tillhoppa ingingo sålunda 564 brukningsdelar i nämnda båda storleksgrupper i undersökningen. Därutöver deltog emellertid ett antal dylika brukningsdelar i den ordnade bokföringsverksamhet, som bedrivs vid sidan om undersökningen. Med de fordringar, som måste ställas beträffande det i den senare ingående ma-

terialets representativitet, om detsamma skall kunna få den förutsatta betydelsen vid avvägningen på prisregleringsåtgärderna på jordbrukets område, synes en utökning av antalet brukningsdelar i nyssnämnda båda storleksgrupper till sammanlagt minst omkring 2 000 vara erforderlig. Av sagda antal torde i runt tal 1 550 brukningsdelar böra tillhöra storleksgruppen 10—20 hektar åker samt 450 brukningsdelar storleksgruppen 20—30 hektar åker. Då en utökning av bokföringsmaterialet av nämnda omfattning icke torde kunna ske omedelbart, men det samtidigt framstår som ett angeläget önskemål, att densamma kommer till stånd snarast möjligt, ha åtgärder vidtagits för att om möjligt redan under bokföringsåret 1948/49 uppnå anslutning från 1 000 jordbruk med 10—30 hektar åker. Medelsanvisningen för ändamålet för budgetåret 1948/49 grundar sig sålunda på nämnda förutsättning.

För närvarande föreligga mycket betydande skillnader med avseende å den utsträckning, i vilken olika jordbruksområden äro representerade i den jordbruksekonomiska undersökningen i förhållande till det inom vederbörande område förefintliga antalet brukningsdelar i berörda storleksgrupper. Deltagandet har sålunda hittills varit förhållandevis begränsat inom mellersta Sveriges slättbygder, främst Mälar- och Hjälmabygden, samt Öland och Gotland, medan Skåne—Hallands slättbygder uppvisa en såsom helhet relativt livlig anslutning. Vid den nu beslutade utökningen av deltagarantalet i undersökningen tillses med hänsyn härtill i görligaste mån, att förefintliga skiljaktigheter med avseende å det relativa deltagandet i undersökningen inom olika jordbruksområden utjämnas. Vidare måste emellertid vid utökningen beaktas, att deltagarantalet inom varje jordbruksområde blir så stort, att ett ur statistisk synpunkt tillfredsställande uttryck för förhållandena inom området kan påräknas. För att de vid den jordbruksekonomiska undersökningen framkomna resultaten skola kunna fylla denna betydelsefulla uppgift är det vidare absolut ofrånkomligt, att utvidgningen av undersökningen sker under noggrant beaktande av vad i nyssnämnda proposition anförts beträffande urvalet av de deltagande brukningsdelarna. Vid detta bör emellertid därjämte tillses, att de deltagande brukningsdelarna vid sagda rationaliseringsgrad i genomsnitt kunna anses typiska för respektive jordbruksområde med avseende å sina driftsekonomiska förhållanden, varvid hänsyn icke minst synes böra tagas till ägosammansättning, produktionsinriktning och ekonomiskt läge.

Delegationen har vidare framhållit, att även andra grupper av jordbruk än de som vore av särskild betydelse för avvägningen av de prisreglerande åtgärderna, såvitt möjligt borde påverkas att i ökad omfattning ansluta sig till bokföringsverksamheten. För nämnda avvägning syntes det exempelvis vara av värde, att möjligheter skulle finnas till närmare jämförelse mellan de ekonomiska förhållandena vid basjordbruken och vid övriga jordbruk. En förutsättning därför vore emellertid, att även dessa senare vore på ett tillfredsställande sätt företrädna inom bokföringsverksamheten. Det syntes därvid främst önskvärt att jordbruk, som vore mindre än basjordbruken, mera allmänt än hittills skulle delta i bokföringsverksamheten.

Beträffande den utvidgning av den jordbruksekonomiska undersökningen, som borde eftersträvas under budgetåret 1949/50, har delegationen till slut erinrat om att för innevarande budgetår antalet i denna undersökning del-

tagande brukningsdelar i storleksgruppen 10—30 hektar åker förutsatts komma att öka med 500. För att den önskvärda totalanslutningen inom nämnda storleksgrupp skulle uppnås, erfordrades emellertid en ökning av motsvarande omfattning under vart och ett av de båda nästkommande budgetåren. I anslutning därtill borde för budgetåret 1949/50 den jordbruks-ekonomiska undersökningen beräknas omfatta tillhoppa 2 250 brukningsdelar, varav 2 000 med 2—30 hektar åker och 250 med 30—50 hektar åker.

Rörande den framtida *lokala organisationen av bokföringsverksamheten* ha uppställts två olika alternativ. Enligt det första skulle verksamheten helt omhändervhas av hushållningssällskapen. Vid dessa skulle i så fall inrättas ett antal ekonomikonsulentbefattningar. Enligt det andra alternativet skulle Sveriges lantbruksförbunds driftsbyrå genom sina bokföringskontor ombesörja det egentliga bokföringsarbetet med viss medverkan från hushållningssällskapen. Delegationens majoritet, bestående av hovrättsrådet Söderström och byråchefen Granström, har förordat det förra alternativet, medan direktören Stensgård anslutit sig till det senare.

Den centrala bearbetningen av bokföringsmaterialet har ansetts böra omhändervhas av ett statligt organ. Efter att ha framhållit, att tre organ därvid främst syntes kunna komma i fråga, nämligen lantbruksstyrelsen, lantbrukshögskolan och det centrala prisreglerande organet på jordbrukets område, har delegationen stannat för att förorda, att uppgiften skall anförtros lantbruksstyrelsen. I anslutning härtill har delegationen föreslagit, att inom lantbruksstyrelsen skall inrättas en särskild institution för ändamålet, kallad lantbruksstyrelsens bokföringsinstitution. Denna institution skulle lyda under styrelsens lantbruksbyrå. Institutionen har emellertid ansetts böra förläggas till lantbrukshögskolan med hänsyn till värdet av en intim kontakt med verksamheten därstädes. Till institutionen skulle knytas en särskild rådgivande nämnd. I denna skulle samtliga de intressen, som i större utsträckning beröras av bokföringsverksamheten, vara företrädde. Den närmaste ledningen av arbetet vid institutionen skulle åligga en föreståndare. Personalbehovet i övrigt vid institutionen har uppskattats till en förste assistent, ett kanslibitråde och fem biträden för skriv- och kontorsgöromål.

Med hänsyn till nuvarande personella och ekonomiska resurser har delegationen ansett, att *utbyggnaden av bokföringsverksamheten* inom jordbruket måste ske successivt. Den har ej heller funnit det möjligt att genomföra den ifrågasatta omorganisationen av den lokala ledningen av bokföringsverksamheten redan från och med budgetåret 1949/50. Detta borde i stället ske först från och med budgetåret 1950/51. Däremot borde den centrala ledningen av verksamheten redan från och med den 1 juli 1949 utformas enligt förut angivna riktlinjer.

Delegationen har härefter övergått till att beräkna medelsbehovet för främjande av bokföringsverksamheten inom jordbruket under nästa budgetår. Härvid har delegationen till en början behandlat frågan om en *sam-*

manslagning av de nuvarande båda anslagen för detta ändamål. Under erinran om att redan i propositionen nr 32/1948 gjorts ett uttalande i denna riktning har delegationen förordat en sådan sammanslagning. Därigenom skulle nämligen enligt dess mening vinnas en viss förenkling i handläggningen av hithörande ärenden ävensom en förbättrad översikt över statens ekonomiska medverkan till bokföringsverksamheten. Det nya anslaget har föreslagits skola erhålla benämningen Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket.

Delegationen har vidare anfört, att man i samband med sammanslagningen även borde närmare överväga frågan om *ändring av bidragsgrunderna*. Därvid har delegationen ansett att, oavsett hur frågan om den framtida bokföringsverksamheten inom jordbruket löstes, vissa ändringar borde göras i kungörelsen nr 221/1939 angående statsbidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk. Sålunda borde det nuvarande bidraget till bokföringskostnader — 250 kronor årligen till varje bokföringsbyrå jämte därutöver visst belopp för varje upprättat bokslut — ersättas av ett enligt andra grunder utgående bidrag, som kunde väntas mera effektivt främja byråernas verksamhet. Enligt delegationen borde det därvid främst ifrågakomma att höja det nu utgående bidraget för verkställt bokslut med 10 kronor. I så fall skulle statsbidraget komma att utgöra 30 kronor för bokslut åt jordbrukare, vilken icke anlita byrån under sammanlagt fem år, samt 20 kronor för varje bokslut, som därefter utfördes åt samme jordbrukare. Beträffande villkoren för bidraget har föreslagits den ändringen, att ortsbidrag icke längre skulle krävas. Vidare har anförts att det belopp av 10 kronor, varmed bidrag till kostnader för upprättande av räkenskapsutdrag efter verkställda bokslut nu utgår, vore otillräckligt. Bidraget borde höjas med 10 kronor till 20 kronor för varje dylikt utdrag. Slutligen borde rätten att besluta om sådana bidrag, som avses i nyssnämnda kungörelse, med hänsyn till de begränsade bidragsbeloppen kunna överflyttas från Kungl. Maj:t till lantbruksstyrelsen.

Beträffande bidragen till den jordbruksekonomiska undersökningen har delegationen ej ansett sig för budgetåret 1949/50 böra föreslå annan ändring än att ersättningen för räkenskapsutdrag för jordbruk över 50 hektar — vilken nu utgår med 25 kronor — skulle nedsättas till 20 kronor. Sänkningen har motiverats med att denna ersättning borde utgå med samma belopp, som föreslagits beträffande sådana brukningsdelar som deltaga i övrig bokföringsverksamhet.

I anslutning till det anförda ha *kostnaderna för bokföringsverksamheten under budgetåret 1949/50* beräknats på följande sätt.

Kostnaderna för den jordbruksekonomiska undersökningen ha uppskattats till sammanlagt 358 100 kronor enligt följande sammanställning.

	Kronor	Kronor
1. Bokföringsmaterialets insamling:		
ersättning till i undersökningen deltagande jordbrukare	65 000	
kostnad för den lokala ledningen och övervakningen av undersökningen	112 500	177 500
2. Årsbokslut:		
upprättande av bokslut för jordbruk om högst 50 hektar	101 250	
bokföringsmaterial	11 500	
räkenskapsutdrag för större jordbruk	2 400	115 150
3. Statistisk bearbetning:		
bokföringsmaterialets statistiska bearbetning	53 950	
bokföringsmaterialets publicering	4 000	57 950
4. Kurser		7 500
	Summa kronor	358 100.

Vid beräkningarna har delegationen utgått från att den jordbruksekonomiska undersökningen under nästa budgetår skulle utökas till att omfatta tillhoppa 2 250 brukningsdelar, varav 2 000 med 2—30 hektar åker och 250 med 30—50 hektar åker. I övrigt må beträffande sammanställningen nämnas, att det under posten bokföringsmaterialets statistiska bearbetning upptagna beloppet 53 950 kronor hänför sig till den ifrågasatta nya institutionen för bokföringsverksamhetens centrala ledning. Av beloppet ha 48 950 kronor avsetts för avlöningar till institutionens personal och 5 000 kronor till expenser.

Vad härefter angår kostnaderna för främjande av bokföringsverksamheten i övrigt inom jordbruket har delegationen räknat med att under år 1949 antalet till verksamheten anslutna jordbruk med en åkerareal av högst 50 hektar skulle uppgå till omkring 500. Därutöver ha bidrag till räkenskapsutdrag ansetts böra beräknas för ytterligare omkring 300 jordbruk. Med ledning härav och av medelsåtgången under senare år har delegationen för bidrag till bokföringskostnader under år 1949 upptagit ett belopp av 13 000 kronor. Vidare har såsom bidrag till kostnader för upprättande av räkenskapsutdrag ansetts böra beräknas ett belopp av 16 000 kronor. För inrättande av nya bokföringsbyråer inom sådana distrikt, där dylika nu icke finnas, har ett belopp av 5 000 kronor beräknats vara erforderligt. Medelsbehovet för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1949/50 skulle sålunda uppgå till (13 000 + 16 000 + 5 000 =) 34 000 kronor. Med hänsyn till för närvarande förefintlig reservation av i runt tal 2 300 kronor å anslaget till Befrämjande av mindre jordbruk: Ordnad bokföring vid mindre jordbruk har emellertid delegationen funnit anslagsbehovet för budgetåret 1949/50 kunna begränsas till 31 700 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1949/50 till åtgärder för främjande av bokföringsverksamheten inom jordbruket har sålunda uppskattats till (358 100 + 31 700 =) 389 800 kronor. Kostnaderna för den

föreslagna bokföringsinstitutionen borde emellertid anvisas under lantbruksstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag. Dessa borde därför uppräknas med 49 000 respektive 5 000 kronor. Övriga kostnader, 335 800 kronor, borde anvisas under ett särskilt reservationsanslag, benämnt Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket.

Livsmedelskommissionens och lantbruksstyrelsens skrivelse.

I sin förenämnda skrivelse ha *statens livsmedelskommission* och *lantbruksstyrelsen* ingående behandlat de i promemorian framlagda alternativen rörande den framtida lokala organisationen av bokföringsverksamheten inom jordbruket. Myndigheterna ha härvid, i likhet med delegationens majoritet, ansett att den lokala statsunderstödda bokföringsverksamheten helt bör omhänderhavas av hushållningssällskapen. Även i övrigt ha myndigheterna förklarat sig dela de i promemorian framförda synpunkterna och förslagen. Under åberopande härav ha de hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för att utvidga bokföringsverksamheten inom jordbruket i huvudsaklig överensstämmelse med de i promemorian förordade riktlinjerna, samt att de härför erforderliga medlen måtte ställas till förfogande.

Mot vad livsmedelskommissionen och lantbruksstyrelsen sålunda anfört ha *ledamöterna av livsmedelskommissionen D. Svenson* och *G. Carlsson* samt *ledamoten av lantbruksstyrelsen E. Sjölander* anmält reservation. Dessa ledamöter ha förordat det andra alternativet för den lokala organisationen av bokföringsverksamheten, innebärande att Sveriges lantbruksförbunds driftsbyrå genom sina bokföringskontor skulle ombesörja det egentliga bokföringsarbetet med viss medverkan från hushållningssällskapen.

Departementschefen.

Den promemoria rörande den statsunderstödda bokföringsverksamheten inom jordbruket, som nu framlagts, innebär betydande ändringar i fråga om organisationen och omfattningen av nämnda verksamhet. Promemorian är för närvarande föremål för överväganden inom jordbruksdepartementet. Beredningen av frågorna om den framtida lokala organisationen av bokföringsverksamheten och om inrättande av en särskild institution för den centrala bearbetningen av bokföringsmaterialet torde emellertid, främst med hänsyn till erforderlig remissbehandling, icke kunna slutföras inom sådan tid, att förslag härom kunna föreläggas årets riksdag. Dessa frågor torde därför icke nu böra upptagas till behandling. I enlighet härmed kommer jag även i det följande att utgå från den förutsättningen, att ifrågavarande verksamhet under nästa budgetår skall i organisatoriskt hänseende fortgå enligt i huvudsak samma riktlinjer som under innevarande budgetår.

Däremot torde nu böra upptagas frågorna om en ytterligare utvidgning

av den jordbruksekonomiska undersökningen samt om vissa ändringar i grunderna för statsbidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket. Vad den förra frågan angår finner jag det angeläget, att tillräckligt material för upprättande av typjordbrukskalkyler snarast möjligt skall erhållas. Härför erfordras emellertid, såsom framhållits i promemorian, en betydande ökning av antalet deltagande jordbruk, framför allt i storleksgruppen 10—20 hektar. Jag har därför inlet att erinra mot vad i promemorian anförts angående den anslutning till sagda undersökning, som bör eftersträvas under nästa budgetår.

Jag anser mig vidare böra tillstyrka de föreslagna ändringarna i bestämmelserna om statsbidrag till den bokföringsverksamhet, som bedrivs utöver den jordbruksekonomiska undersökningen. Dylika bidrag böra sålunda till en början utgå oberoende av om ortsbidrag erhålles eller ej. Statsbidrag till bokföringskostnader hör från och med nästa budgetår utgå till bokföringsbyrå med högst 30 kronor för bokslut åt jordbrukare, vilken icke anlitas byrån under sammanlagt fem år, samt med högst 20 kronor för varje bokslut som därefter utföres åt samma jordbrukare. Bidraget till kostnader för upprättande av räkenskapsutdrag efter verkställda bokslut bör höjas till högst 20 kronor för varje dyligt utdrag. Slutligen bör hinder ej möta, att befogenheten att besluta om bidrag av Kungl. Maj:t överflyttas till lantbruksstyrelsen. Det torde få ankomma å Kungl. Maj:t att vidtaga de författningsändringar, som bliva erforderliga vid bifall till vad jag sålunda förordat.

Beräkningen av kostnaderna för bidrag till upprättande av räkenskapsutdrag för större jordbruk, som deltaga i den jordbruksekonomiska undersökningen, föranleder ingen erinran från min sida. Jämväl i övrigt kan jag godtaga beräkningarna av anslagsbehovet för budgetåret 1949/50 för den statsunderstödda bokföringsverksamheten inom jordbruket, dock med undantag för det belopp, som avser den statistiska bearbetningen av bokföringsmaterialet. Såsom jag i det föregående anført bör förslaget om inrättande av en särskild institution för denna bearbetning icke nu upptagas till prövning. Med hänsyn härtill torde kostnaderna för denna bearbetning för nästa budgetår böra beräknas enligt hittillsvarande grunder. För ändamålet har för innevarande budgetår avsetts ett belopp av 35 000 kronor. Med hänsyn till den ökade anslutningen torde medelsbehovet för nästa budgetår kunna uppskattas till 40 000 kronor eller 13 900 kronor mindre än det belopp, som i promemorian upptagits för den föreslagna institutionen. Med beaktande av vad nyss sagts skulle alltså till den jordbruksekonomiska undersökningen erfordras ett belopp av (358 100 — 13 900 =) 344 200 kronor. Till främjande av bokföringsverksamheten i övrigt inom jordbruket skulle avses det äskade beloppet, 31 700 kronor.

I promemorian har föreslagits, att dessa medel skola anvisas under ett gemensamt anslag i stället för, såsom hittills, under två olika reservationsanslag. Till detta förslag kan jag ansluta mig. Det nya anslaget, som likaledes bör givas reservationsanslags karaktär, synes böra benämnas Bidrag

till bokföringsverksamheten inom jordbruket. Jag förordar alltså, att under denna anslagsrubrik å riksstaten för budgetåret 1949/50 skall upptagas ett reservationsanslag av (344 200 + 31 700 =) 375 900 eller avrundat 376 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket* å riksstaten för budgetåret 1949/50 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 376 000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hanns Otto Düselius.
